

Új film

Havana, avagy:
a szép játszma

Rendezte: Sydney Pollack.
Fényképezte: Owen Roizman.

Főszereplők: Robert Redford, Lena Olin.

A magányos férfi már-már sztereotípiája. Ennek ellenére nem lehet leküzdeni, mint egy akadályt, legalábbis Robert Redford szinte minden Pollack filmben ezt bizonyítja. Pollack bemutatja, milyen a beszélgetős szerelem, milyen az, amikor két, a világban más-más helyet betöltő ember találkozik, és addig-addig beszélgetnek, míg végre egymásba szeretnek, és persze reménytelenül, hogy mindketten megmaradjanak annak, akik voltak. Csak egyetlen dologgal lesznek többek: egymás hiányával.

A történet 1959-ben, Kubában játszódik a forradalom előestéjén, és elég sokan a pokolba kívánják a kókuszfejű Castrót meg az új eszméit. Redford egy szenvedélyes kártyást alakít a töle megszokott finom keménységgel. Semmi más nem érdekli már, mint hogy a nagy játszmat összehozza, és ráadásul elég jól tud pókerezni. Lena Olin egy forradalmár felesége, olyan,

aki az „ügyért” él. Mellesleg elragadó. De nem is elragadó, inkább azt mondja ilyenkor az ember, van benne valami, ami már nemcsak biológiai értelemben nő; talán klasszikus. Mindig meg akar fogalmazni valamit az ember róla, és csak a negyedik vagy ötödik próbálkozásnál jön rá, hogy nem szabad, nem szabad ezt a női rendet szavakkal összeköcolni. Pollack ismét azt sugja: a nők erősebbek, mint a férfiak (nekem, speciál, ez tetszik). Így aztán az sem lehet véletlen, hogy Olin hangja mélyebb, mint Redfordé.

Aki látta A távol Afrikától című Pollack filmet, és észrevette, vagy legalábbis érezte, hogyan emelkedik el a világtól két ember beszélgetés közben, s a beszélgetésben hogyan adják át magukat a másinak, illetve hogyan segítik egymást ahhoz, hogy a legtöbbet adhassák magukból, az a Havában sem fog csalatkozni. Aki pedig esetleg az '59-es kubai politikai eseményekre éhesen tér be a moziba, az forduljon sarkon, és inkább a könyvtárat iratkozzon be.

P. Sz.

Igazgatók helyett
menedzserek

Úgy lehet ez a jövő útja, s hogy mennyire komoly elképzelésről van szó, azt sem bizonyítja jobban, hogy szeptembertől a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán újabb diploma megszerzésére irányuló, 5 féléves, pedagógiai képzés indul. Erre a Dél-Alföld megyéiben dolgozó általános iskolai igazgatók és helyetteseik jelentkezhetnek. A cél természetesen nem más, minthogy emelkedjen az általános iskola működési színvonala, ez pedig manapság már menedzser típusú igazgatás nélkül lehetetlen. Az első, alapozó félév után, a második félévben két szakirány közül választhatnak a jelentkezők: 1. Helyi tantervek készítése, 2. Igazgatás-menedzselés.

A képzés alatt a hallgatók részére 6-8 órás előadások lesznek Kecskeméten, Szegeden és Békéscsabán. A vizsgákat a főiskolán kell letenni, s feltétel az új témához kapcsolódó szakdolgozat elkészítése is. A jelentkezési lapot, melyet középiskolákban és könyvesboltokban lehet beszerezni, ez év március elsejéig kell megküldeni a főiskola tanulmányi osztályára. A jelentkezők felvételi beszélgetésen vesznek részt júniusban.

Dal

Tanácsadás – elesetteknek

Angliában 1939. óta folyamatosan működik a polgári tanácsadó iroda nemzeti egyesülete. A második világháborúban felbomlott családok megsegítésére létrejött iroda eredeti célja az volt, hogy valamilyen azonnal enyhítsen a veszélyhelyzetre került emberek gondjain. Később az elesett, szociális nehézségekkel küzdő emberek istapolójává vált. A nehéz szituációba jutottakat úgy igyekszik kivézetni reménytelenné tűnő helyzetükből, hogy az angol precedensjog alapján – különöz kérdésörök feldolgozásával – mintegy 7 millió lehetséges kérdésre adja meg a választ.

Az angol példa alapján – 1989 decemberében – hazánkban is megalakult a Polgári Tanácsadó Szolgálat. Országos egyesületként vállalta, hogy a jogi, gazdasági, állami-gazdasági és szociális témakörökben fölmerülő kérdéseket összegyűjti, és kidolgozza az erre adandó szakszerű válaszokat. s ezeket ingyen az érdeklődők rendelkezésére bocsátja.

A tagdíjakból és a Jóljagálat alapítványból „elő” szolgálat feladatának tekinti, hogy fórumokat szervezzen, elősegítse az önkormányzatok társadalmi szerveződését, különösen az egészségügyi önkormányzatokét és az iskolaszékeket. Kapcsolatokat tart

fenn külföldi és nemzetközi intézményekkel, egyesületekkel, gondoskodik az információszerezésről. Amellett, hogy Budapesten már tanácsadással állnak a lakosság rendelkezésére, információkat banki állításán is dolgoznak. Jelenleg a szociális segélyezés, a gyermekvédelem, az egészségügy, a munkanélküliség, a munkavállalás, az újrakezdeti segély témakörében, valamint a nyugdíjazás feltételeivel kapcsolatban végeznek adatgyűjtést.

Tervezik, hogy a későbbiekben az egész ország területén működőnek hasonló irodákat, segítőket a más városokban élő, gondokkal küszködő embereken is. Mind ehhez köszönettel fogadják különböző – gép-, műszer-, pénz- – fölajánlásokat Budapesten, a Filler utca 50/B alatt.

A példa is mutatja: nem föltétlenül szükséges, hogy mi itt, Magyarországon rendre fölálaljuk a spányolviaszt. Az angolok jól bevált, igen humánus kezdeményezése bizonyára nálunk is gyökeret ereszt, és – mivel elesettek, sajnos, itt is vannak, és egyre többen lesznek – sok embernek nyújt majd egyetlen kapaszkodót reménytelenné hitt helyzetében. Mert sokszor, még ha lépne is a bajba jutott ember, tájékozottság híján nem tudja, hogy merre induljon.

Ch. A.

A szörnyűség poézise

– Úgy gondolom, az orosz hozta létre azt az irodalmat, ami a legintenzívebb párbeszédet folytatja Istennel. Bár ez az állítás inkább a múlt századra jellemző, de talán, a maga ellentmondásos személyiségeivel együtt Gorkij sem kivétel.

– Ellenkezem, mert az orosz színháznál más a helyzet. Például Csehovnál jóval profánabb és szubjektívebb a vallásos szféra, mint Tolsztojnál avagy Dosztojevszkijnél. Gorkij darabja pedig „rendesen” századfordulós dráma. 1902-ben írta. Persze, hogy megjelenik nála is az Isten, sőt, magam is úgy alakítottam át egy jelenetet, hogy a jelenléte nyilvánvaló legyen, ám mégis igyekeztem tartózkodni mindenféle emelkedettségtől, ha ott van a menedék helyi figurái között, indirekten, a praktikum szintjén legyen ott.

– Már csak a hely miatt is? Bár ostobaság lenne azt gondolni, a pokolban vagyunk, azért a menedék helyen pokoli állapotok uralkodnak. A darab eredeti címe nem is ez: Éjjeli menedék hely.

– Így igaz. A szó szerinti fordításban: A fenék. Vagyis az emberi élet

Péntek este hét órákor mutatják be a Kissszínházban Makszim Gorkij Éjjeli menedék hely című darabját. Gözörövel folynak a próbák, még az utolsó napokban, így szerdán is többször átróbbált egy-egy jelenetet a társulat Vas-Zoltán Iván rendező nélkül színpadra állított próbák után beszélgettünk.

– De bizonyára nem megoldás.

– Úgy látom, kétféle lehetőségéről van szó. Illúziókkal és álmegoldásokkal ringatni magunkat, vagy beleverni az orunkat saját mocskunkba. Illyés azt mondta, „növeli, ki elföldi bajt”. Hát azért ez nem mindig van így. Luka például rendre életképtelenségeket hozott elő a menedék helyiekből. Ha egy csö-lakónak morált adunk, elpusztul. Emberi körülményeket kell neki adni, nem pedig illúziókat. Azt azonban nagyon fontos tudni, a menedék helyi figurái nem elsősorban lumpen elemek.

– Van múltjuk, például.

– Ezek az emberek a valamikori középosztályhoz tartoztak. Volt moráljuk, egzisztenciájuk, voltak személyre szóló képességeik. Csak hát a világ olyan, hogy épp az érzékenyek, a labilisok hulltak alá, azok, akik komplexusokkal küszködtek. Valami ilyesmi zajlik most Magyarországon is. A darab végén egy nagy tömegjelenetben megteelik a menedék hely. Akárcsak szegényekkel, elesettekkel, hajléktalannokkal ez az ország. (Nagy László felvételén: a rendező meditációja.)

Dal

Marad a balett-tagozat

Tovább él a Gera Sándor Általános Iskola balett-tagozata. Amint Haász Józsefné igazgatótól megtudtuk, az iskola az alapfokú táncoktatáshoz megkapta a Művelődési és Köznevelési Minisztérium támogatását, így nyílik lehetőség a folytatásra. A tagozat oktatási programja a balett mellett kiterjed a néptáncra, és a társastáncokra is. A gyerekek táncismeretét tanulnak majd, valamint megismerkednek egy-egy tájegységgel, földrajzával, történelmével, hagyományával, népművészetével.

Az alapfokú táncoktatást már az első osztálytól szol-féztanítás egészíti ki. harmadik osztálytól pedig hangszeres zene, – zongora, vagy furulyaoktatás. Mivel a tánc „szaknyelve” a francia, első osztálytól francia nyelvet is tanulnak a táncosok. A táncoktatás délelőtti órarendben történik, a szakképzést a szegedi színház biztosítja.

A tagozatra felvételt ez év február 25-én 16 órától tartanak az iskolában, február 23-án délelőtti 10 órától pedig az érdeklődő szülők nyilvános órán ismerkedhetnek az oktatással.

En Co De '91

Az En Co De (Európai Oktatási és Üzleti Kommunikációfejlesztési Hálózat) az elmúlt héten Párizsban tartotta harmadik nemzetközi szemináriumát. A tizenhat országból érkezett kétszáz résztvevő ötven szakember előadását hallgatta meg. Az előadók között volt dr. Lengyel Zolt, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola orosz tan-székének vezetője is. Hazaérkezte után rövid beszámolóra kértük.

A találkozón valóban a „tomorrow's Europa”, a holnap Europa benyomása alakult ki, illetve magyar szemmel inkább egyféle „holnaputáné”. Az előadásokból a nyelvtanítás téma és az idegen nyelvek gazdasági, kereskedelmi használata tűnt a legérdekesebbnek.

Mára a „melyik a kötelező nyelv” kérdés teljesen értelmetlenné vált. Nem a holnapba vetített vagy, hogy 18 éves korig két-három nyelven oktatnak az iskolában. Sőt ebben az iskolaszakaszban az alapvető nyelvi-nyelvtani ismeretek és a társalgatás oktatását be lehet (kell) fejezni. Észre-vint a felsőoktatásban már nincs helye kezdő, középfaladó nyelvtanfolyamoknak, ha csak nem „kis nyelvekről” van szó (finn, holland, svéd stb.). Az angol, német, francia nyelvtanítás már csak szaknyelvi oktatás formájában létezik, ezen belül viszont orvosi, mérnöki stb. felbon-tások vannak.

A szeminárium központjában a gazdasági, kereskedelmi szaknyelv, illetve az idegen nyelven folytatott tárgyalások nyelvi, viselkedési és stratégiai kérdései álltak. Az árut nem csak meg kell termelni, de el is kell adni, és itt lép be a nyelv, a beszédmagatartás. Ime, néhány jellemző példa: A tárgyalás barátságos légkörében az üzlet megvalósítását közeli-nek látva, az amerikai kedélyesen hátba

veregeti japán partnerét, aki megrémül e saját kultúrájában szokatlan viselkedéstől. Az üzletkötés bizonytalan lesz.

Egy másik előadás az amerikai–arab üzleti tárgyalás stíluskülönbségét elemzi. Az arab fél ráérvén érdeklődik, honnan is jön a kedves vendég (ez persze türelmet, lenné tesz az amerikai, hiszen a találkozó előre meg volt beszélve), az arab ér-deklődik a családról, teával kínálja – sőtval, mind-mind olyan „mellékes” tevékenység, amely rabolja az „idő pénz” szemléletű üzletember idejét. Mondani sem kell, hogy ez az üzlet is ugrik, vagy bizonytalanra válik, nem a nyelvi megértés hiánya, hanem a beszédmagatartás külön-bözősége miatt.

Még közelebbi példa: a francia tárgyalópartner a hivatalos ügyek tárgyalása közben kevésbé tűri meg a tréfálkozást, míg az angol hajlik rá, hogy humorával fűszerezze a légkört.

Végül restellem kimondani: a konferen-ciát gondozó adminisztratív titkárnő egy holland faluból költözött Párizsba. Egy másik munkatárs pedig két éve jött át Dániából, egyszerűen csak szeretett volna Franciaországban dolgozni (két év múlva Angliában szeretne). Tehát az idegen nyelvek ismerete nem pusztán az értelmiség privilégiuma, hanem – ahogy a demokra-tikus országokban lenni szokott – bárkié.

Barta Lajos és a többiek

Utoljára 1983-ban a múzeum és a Bartók művelődési központ kiállítása adózott a magyar avantgárd képviselői, nek. Akkor a Mezei Ottó rendezte monstre tárlat azokat a XX. századi szellemű alkotásokat mutatta be, melyek 1960 –75. között születtek. Ebben az időszakban eszmélt két nemzedék is. Idősebb és fiatalabb festők, grafikusok, szob-rások próbálták kiszélesíteni a realizmus szabta keskeny nyomtávú utat. A hatvanas évek avantgárd képviselői közül sokan már jóval korábban eljegyezték magukat a hoz-zánk Nyugatról és Keletről betörő, új irányzatokkal. A modern európai művészet magyar követői az ötvenes években hallgatni kényszerültek, majd csak később, a „la-zítás” idején juthattak újra szóhoz. Ilyenek voltak az európai iskola művészei, akik a fauvizmust, a kubizmust, az expresszionizmust, a szürrealizmust az absztrakt mű-vészeti irányokat követték.

Példa lehet a mai képzőművészek számára is e közös-ség, mely európai orientációja mellett a magyar művészet múltját is vállalta. Az iskola elvi csoportosulás volt, s egyúttal kiállításokat szervező társaság is. Szellemi mű-hely, ahol jól megért egymás mellett Barcsay Jenő hig-gadt, méltósággteljes konstruktivizmusa, Anna Margit cha-galli szürrealizmusa, Lossonczy Tamás expresszivitása, Korniss Dezső dekoratív szimbolizmusa, Bálint Endre fragmentumokból szerveződő álmvilága, Szántó Piroska színgazdag táj- és növényetamorfózisai. Gadányi Jenő or-ganikus kísérletei és Barta Lajos nonfiguratív plasztikái is merőben különböznek a pcsztnagybányaiaik természetelvű alkotásaitól.

A Szeged Art Galériában az európai iskola fent fel-sorolt tagjainak egy-egy műve mellett Barta Lajos szobor-grafikáiból láthatnak az érdeklődők egy csokorralvót. A galéria ugyanis a műtárgykereskedelem mellett fel kívánia vállalni a kiállítás „művészetét” is. Vagyis, a bemutató-teremben több olyan tárlatot is rendeznek, amelyek a mo-dern művészet érdekes irányzataival, azoknak kiemelkedő képviselőivel ismertetik meg nemcsak a vásárlókat, de mondjuk a tömörkénye-gimnazistákat, vagy a rajz sza-kos hallgatókat. Ilyen Barta Lajos és az európai iskola neves művészeinek kamarakiállítása is. (pacsika)